WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU ZAWODOWEGO WIELKIEGO PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO PAŃSTWA POLSKIEGO

WYCHODZI 1-go i 15-go KAŻDEGO MIESIĄCA

ROK II | WARSZAWA, DNIA 15 GRUDNIA 1927 R. | NUMER 24

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14

W SPRAWIE TRAKTATU HANDLOWEGO Z NIEMCAMI

Dominującem obecnie dla sfer przemysłowych zagadnieniem jest wznowienie rokowań o traktat handlowy z Niemcami. Sprawa ta — z łatwo zrozumiałych powodów — ogniskuje także uwagę przemysłu chemicznego. Pamiętamy wszyscy wojenne i okupacyjne metody niszczenia wytwórczości chemicznej w Polsce; pamiętamy erę bojkotu gospodarczego, pamiętamy wreszcie niesłychaną co do ilości i napięcia listę żądań niemieckich dla produktów chemicznych w zakresie zniżek konwencyjnych w naszej taryfie wwozowej. Te przeżycia zaostrzyły naszą czujność, a jednocześnie przyczyniły się do uświadomienia szerszych sfer społeczeństwa o doniosłości przemysłu chemicznego dla obecnego i jutrzejszego rozwoju Państwa.

Wprawdzie konsolidacja finansowego położenia Polski, a także wzmocnienie sytuacji naszego kraju na forum międzynarodowem — nie przeszły bez echa w Niemczech; wprawdzie nasi sąsiedzi zachodni przekonali się, że wojna celna nie zgnębiła eksportu z Polski, lecz przeciwnie — dopomogła wydatnie do znalezienia nowych rynków zbytu. Lecz wciąż jeszcze daje się wyczuwać w psychice niemieckiej przeświadczenie o tak zbawiennym wpływie traktatu z Niemcami na losy Polski, że powinniśmy za ten akt zapłacić jednostronnemi ustępstwami.

Ponieważ niewątpliwie najlepszą bronią przy negocjacjach wszelkiego rodzaju jest szczere i uczciwe oświetlenie swego stanowiska, uważamy, że naszym obowiązkiem będzie już w początkach rokowań otwarcie przedstawić naszym kontrahentom zasadniczy punkt wyjścia: nie mamy bynajmniej zamiaru skazywać na zagładę licznych gałęzi przemysłu chemicznego, jedynie dla zadośćuczynienia aspiracjom eksportowym Niemiec.

Trzeba zaznaczyć, że wwóz niemieckich produktów chemicznych do Polski wyraża się w poważnych cyfrach absolutnych, nawet pomimo wojny celnej. Również procentowy udział Niemiec w przywozie artykułów chemicznych jest znaczny. Poniższa tabelka może być ilustracją stanu rzeczy:

Przywóz artykułów chemicznych do Polski (w tysiącach złotych)

Rok	Ogółem	z Niemiec	%-wy udział Niemiec
1924	105.679	47.643	45%
1925	124.346	50.882	41%
1926	200.999	61.519	30,5%
1/I-1/X.1927	258.122	76.313	29,5%

Dodajmy do tego, że w przywozie do Polski całego szeregu artykułów chemicznych grają Niemcy rolę decydującą, dominując nietylko nad innemi krajami, lecz częstokroć nad naszą wewnętrzną produkcją; następujące zestawienie charakteryzuje dosadnie sytuację:

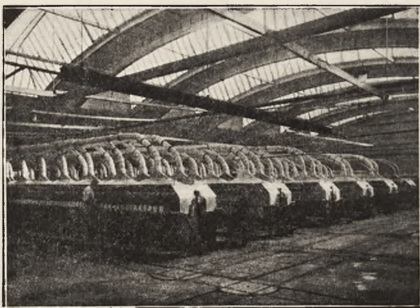
Przywóz artykułów chemicznych do Polski (w tysiącach złotych).

Nazwa	1924 Ogółem	1924 z Niemiec	1924 %	1925 Ogółem	1925 z Niemiec	1925 %	1926 Ogółem	1926 z Niemiec	1926 %
Azbest i wyroby azbestowe	1.238	662	53%	1.474	790	53%	1.645	922	56%
Kauczuk, gutaperka i balata	357	92	26%	1.529	413	27%	7.088	2.474	35%
Wyroby gotowe nieorganiczne	4.416	3.846	87%	3.763	3.098	82%	4.699	3.214	68%
Gliny i ziemie farbiarskie	474	370	80%	682	566	86%	528	393	74%
Barwniki naturalne	248	184	46%	240	157	65%	694	414	51%
Farby nieorganiczne	1.115	641	57%	1.661	882	53%	2.202	1.139	52%
Barwniki syntetyczne	4.136	3.708	90%	3.978	3.263	82%	7.717	4.450	57%
Mydła	3.213	2.431	76%	2.863	2.075	70%	2.454	1.652	63%
Różne przetwory chemiczne	4.864	3.384	72%	6.098	3.257	58%	8.146	5.282	65%

Nawet więc przy dzisiejszym stanie rzeczy, gdy zakazy przywozu i brak klauzuli największego uprzywilejowania pod względem celnym utrudnia eksport niemiecki — udział towarów niemieckich w imporcie do Polski artykułów chemicznych jest dominujący. To też daleko idące żądania naszego kontrahenta w zakresie zniżek celnych muszą z naszej strony spotkać się ze zdecydowanym sprzeciwem; bowiem w większo-

ści wypadków wchodzi tu w grę tendencja zalania rynku naszego niemieckiemi chemikaljami, wyrabianemi zresztą w Polsce, aby polityką cen dumpingowych zmusić przemysł polski do kapitulacji.

Przyznanie celnej klauzuli największego uprzywilejowania zapewni przemysłowi niemieckiemu — znajdującemu się zresztą w znakomitych warunkach taryfowych przy eksporcie na rynek polski — możność dalszej ekspansji jego wytworów, bez równoczesnego podważania podstaw polskiego przemysłu chemicznego.

Przędzalnia wiskozowa w Tomaszowie.

Z PRZEMYSŁU SZTUCZNEGO JEDWABIU

Sprawy wytwórczości sztucznych włókien nie przestają interesować w najwyższym stopniu całego świata gospodarczego. Nieustannie niemal ukazują się większe lub mniejsze wydawnictwa lub artykuły omawiające w płaszczyźnie technicznej, gospodarczej bądź nawet politycznej zagadnienia tej doniosłej dziedziny wytwórczości. Przed niedawnym czasem otrzymaliśmy nader interesującą niemiecką broszurę „Die Kunstseidenindustrie" (Berlin, C. Schlesinger), z której cytujemy interesującą a nieznaną dotychczas statystyką, dotyczącą zmian zastosowań sztucznego jedwabiu. Tak więc zużyto:

	1913	1920	1925
Przy produkcji: pończoch	40%	25%	28%
towarów bawełnianych	12%	10%	26%
towarów jedwabnych	10%	13%	16%
towarów lnianych	—	1%	13%
wyrobów dzianych	5%	21%	5%
wstążek	5%	14%	4%
obić	5%	2%	—
pluszów	15%	3%	1%
towarów wełnianych	5%	1%	1%
różnych	5%	10%	6%

W tej samej broszurce znajdujemy ciekawe zestawienie cen sztucznego jedwabiu, wskazujące na niespotykaną nigdzie indziej zniżkę cen tego artykułu. Za 1 lbs. jedwabiu 150 deniers płacono w dolarach:

W kwietniu 1914 r.	2.25 $
we wrześniu 1920	4.— „
w październiku 1921	2,55 „
w czerwcu 1921	2,70 „
we wrześniu 1921	2,80 „
w lutym 1924	2,05 „
w lutym 1925	2,— „
w lipcu 1926	1,65 „

Spadek cen tłumaczy się olbrzymim wzrostem produkcji, której statystykę przytaczaliśmy w swoim czasie w „Wiadomościach Przemysłu Chemicznego". Dość wskazać, że gdy produkcja światowa w r. 1913 wynosiła niespełna 11.500 tonn, zaś w r. 1925 — 85.500 tonn, to w roku bieżącym dosięgnie ona zapewne liczby 130.000 tonn. Na głowę mieszkańca — w odniesieniu do liczb z r. 1925 — wypada:

w Stanach Zjednoczonych A. P.	0,250 kg.
w Anglji	0,315 „
w Niemczech	0,211 „
we Francji	0,210 „
we Włoszech	0,149 „
w Belgji	0.268 „
w Szwajcarji	0,516 „
w Holandji	0,146 „
w Austrji	0,153 „

Charakterystyczną cechą omawianej broszury, jak zresztą i innych również wydawnictw, poświęconych przemysłowi sztucznego jedwabiu, jest wysuwanie na plan pierwszy metody wiskozowej, octanowej i miedziowo-amonjakalnej, przy całkowitem lub częściowem pominięciu sposobu kolodjonowego, którego koszty produkcji są niepomiernie wysokie. W Polsce produkowany jest jedwab sztuczny przy pomocy metody wiskozowej i kolodjonowej oraz prowadzone są studja nad uruchomieniem wkrótce produkcji jedwabiu octanowego.

Z PAŃSTWOWEJ RADY SPIRYTUSOWEJ

W dniach od 22 do 26 listopada r. b. obradowała Państwowa Rada Spirytusowa pod przewodnictwem Pana Ministra Skarbu G. Czechowicza oraz Dyrektora Departamentu Akcyz i Monopoli p. Wojtowicza, przy współudziale Dyrekcji Państwowego Monopolu Spirytusowego. W obradach tych poraz pierwszy wziął udział przedstawiciel Związku Przemysłu Chemicznego, jako członek rzeczywisty Rady.

Rada podjęła cały szereg uchwał w zakresie cen nabycia surówki rolniczej, wysokości kontyngentu odpędu, przepisów wykonawczych do Rozporządzenia o Monopolu Spirytusowym i t. d.

Na bezpośrednią uwagę przemysłu chemicznego zasługuje następująca uchwała Państwowej Rady Spirytusowej:

„Państwowa Rada Spirytusowa, po zaznajomieniu się ze statystyką obrotu spirytusem do celów technicznych w r. 1926, wyraża opinję, że kalkulowanie zysków i strat z obrotu spirytusem do celów technicznych odbywać się winno oddzielnie od kalkulowania zysków i strat z obrotu spirytusem konsumcyjnym, z uwzględnieniem kosztów własnych tych gatunków spirytusu, które zużywa się na te cele, albowiem jako spirytus techniczny używa się spirytus, pochodzący z gorzelń drożdżowych i przemysłowych, za który D. P. M. S. płaci producentom znacznie niższe ceny.

Przeglądając z tego punktu widzenia zestawienie rachunków z obrotu spirytusem dla celów technicznych Państwowa Rada Spirytusowa znajduje znaczny, koło 7—8 miljonów zł. wynoszący zysk z tej operacji. Państwowa Rada Spirytusowa wyraża opinję, że proponowany sposób oświetlenia rezultatów obrotu spirytusem do celów technicznych ułatwi znakomicie D. P. M. S. zrealizowanie jej poczynań w kierunku powiększenia zużywania tegoż spirytusu.

Państwowa Rada Spirytusowa wyraża opinję, że cena spirytusu do celów technicznych, szczególnie takich, które mogą zapewnić znaczne zużywanie tegoż, winna być znakomicie obniżona; przy ustalaniu cen spirytusu technicznego winny być zwłaszcza brane pod uwagę następujące momenty:

1) zdolność konkurencyjna produktów opartych na spirytusie w odniesieniu do takichże produktów importowanych,
2) cena spirytusu w krajach sąsiednich, zwłaszcza w Niemczech".

Cena sprzedażna wogóle winna być obliczona z uwzględnieniem minimalnego zysku, a w poszczególnych wypadkach winna być nawet niższą od ceny własnej.

Zarówno przedstawiciele Min. Skarbu jak Dyrekcji Monopolu Spirytusowego podzielili w zupełności opinję Rady Spirytusowej w powyższej sprawie, należy więc sądzić, że ceny spirytusu techniczego w r. 1928 bardziej będą odpowiadały istotnym potrzebom przemysłu, niż ceny dziś obowiązujące.

Jeśli mowa o spirytusie technicznym, to warto poznać ciekawą statystykę, przedstawioną przez D. P. M. S. na omawianem posiedzeniu Rady Spirytusowej, a dotyczącą zużycia tego spirytusu w Polsce. Następujące ilości sprzedane zostały przez Monopol Spirytusowy na cele techniczne:

Do wyrobu:	R. 1925	R. 1926	1/I-1/X.1927.
octu	12.290 HL.	15.177 HL.	10.647 HL.
pachnideł i kosmetyków	5.233 „	5.510 „	5.078 „
lakierów i politur	1.511 „	2.035 „	2.475 „
eteru	2.732 „	5.169 „	2.367 „
związków syntetycznych	1.031 „	612 „	426 „

KRONIKA

Dn. 29 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, na którem zdecydowano następujące sprawy dotyczące bezpośrednio przemysłu chemicznego:

gumelastykę miękką bez domieszki innych substancyj, w postaci cienkich o jednakowej grubości arkuszy wykonanych sposobem maszynowym clić według poz. 88 p. 1 b.;

masę do czyszczenia gazu, stanowiącą rudę łąkową o znacznej zawartości tlenków żelaza — clić według poz. 138 p. 1 taryfy celnej.

Dn. 1 grudnia r. b. odbyło się posiedzenie sekcji tłuszczowej Związku — pod przewodnictwem p. inż. J. Podraszki. Między innemi, zebrani ustalili po bardzo obszernej dyskusji następujące pojęcia prawne i życiowe sztucznych tłuszczów jadalnych:

a) Roślinny tłuszcz jadalny—Pflanzspeisefett: jest to naturalny tłuszcz roślinny przerafinowany, oczyszczony o zawartości kwasów tłuszczowych nie wyżej 0,2%, czyli doprowadzony do stanu jadalnego, bez względu na kolor naturalny lub barwiony.
b) Tłuszcz kompozycyjny — Compoundlard: pojęcie to obejmuje wszelkie tłuszcze mieszane roślinne i zwierzęce 100%-we, które wytworzone są jako tłuszcz zastępczy (sztuczny szmalec wieprzowy, gęsi i t. p.).
c) Sztuczne masło jadalne — Kunstbutter: pojęcie to obejmuje wszelkie margaryny, a więc produkt zawierający pewne ściśle określone ilości tłuszczów roślinnych, względnie mieszaniny tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, określone ilości wody, ewent. soli, względnie innych nieorganicznych środków konserwujących.

Zakład Ubezpieczenia, Oddział w Warszawie, wezwał przedsiębiorstwa znajdujące się na obszarze m. st. Warszawy oraz w województwach: Białostockiem, Lubelskiem, Nowogrodzkiem, Poleskiem, Warszawskiem i Wileńskiem do wyborów do Sądu Rozjemczego Zakładu Ubezpieczenia. W najbliższym czasie Związek nadeśle uzgodnioną przez przemysł listę kandydatów, na których należy głosować, wobec czego prosimy przedsiębiorstwa wchodzące w skład Związku o wstrzymanie się do tego czasu od głosowania.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 106 z dn. 2 grudnia r. b. ukazało się pod poz. 911 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24/XI 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych.

Rozporządzenie to normuje ubezpieczenie pracowników umysłowych: na wypadek braku pracy, na wypadek niezdolności do wykonywania zawodu, na starość, na wypadek śmierci. Obowiązkowi ubezpieczenia podlegają pracownicy umysłowi zatrudnieni u osób fizycznych lub prawnych prawa prywatnego lub publicznego (bez względu na czas trwania zatrudnienia i wysokości wynagrodzenia), którzy ukończyli 16 i nie przekroczyli 60-ciu lat życia. Wysokość składki na przeciąg pierwszych 5-ciu lat ustalona została w łącznej wysokości 10% płacy podstawowej, przyczem zależnie od wysokości zarobku składkę opłaca w różnym stosunku pracownik i pracodawca; przy wynagrodzeniu 60 do 400 zł. miesięcznie pracodawca opłaca $^3/_5$, *zaś*

pracownik $^2/_5$ składki; od 400 do 800 zł. — ½ i ½; powyżej 800 zł. — $^2/_5$ i $^3/_5$.

Rozporządzenie wchodzi w życie dn. 1 stycznia 1928, t. j. w tym terminie należy spodziewać się przepisów wykonawczych, dotyczących wprowadzenia w życie postanowień Rozporządzenia.

E C H A

Dowiadujemy się, że p. Inż. Jerzy Wojnar, członek Zarządu naszego Związku, który od dłuższego czasu zajmował jedno z kierowniczych stanowisk w Związku Koksowni, został obecnie mianowany Dyrektorem Generalnym tego przedsiębiorstwa.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	420 zł.
Alkohol metylowy techniczny	250 „
„ „ czysty 99%	— „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
Azoniak mielony za 1 kg % N_2 *	1,75 „
„ granulowany za 1 kg % N_2*	1,95 „
Azotan amonowy *	103.60 „
Benzen handlowy 90%	91 „
„ czysty	103 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20 „
Chlorek cynku (ług 50%)	50 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapna ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	700 „
„ pro narcosi"	1.700 „
Fenol czysty	325 „
Formalina 30%	220 „
Gliceryna farmaceutyczna	450 „
„ techniczna	370 „
Karbid	58—62 „
Karbolineum	42.50 „
Klej kostny	260 zł.
Klej skórny	380 „
Krezole	135 „
Kwas azotowy 30° Bé. w przel. na 100% HNO_3	110 „
„ mrówkowy 85%	w złocie 150 „
„ siarkowy 66° Bé	w złocie 6,98 „
„ solny bez arsenu	10 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	19 „
Naftalen surowy prasowany	34.50 „
„ czysty w łuskach	65 „
Octan sodu	125 „
„ ołowiu	235 „
Oleina zwierzęca	310 „
Oleum 20%	w złocie 10,55 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 „
Smoła preparowana	29,75—31 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62 %*	w złocie 55 „
Soda amonjakalna	28 „
„ kaustyczna	66 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16 „
Stearyna	250 „
Superfosfat 16%	13,28—13,92 „
Toluen czysty	103 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Prenumerata kwartalna w kraju **zł. 3.50**, zagranicą **zł. 5.00**. Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60**.
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5
Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł. 30; wiersz dodatkowy zł. 5 Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Wydawca: w imieniu Związku Zawodowego Wielkiego Przemysłu Chemicznego — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11